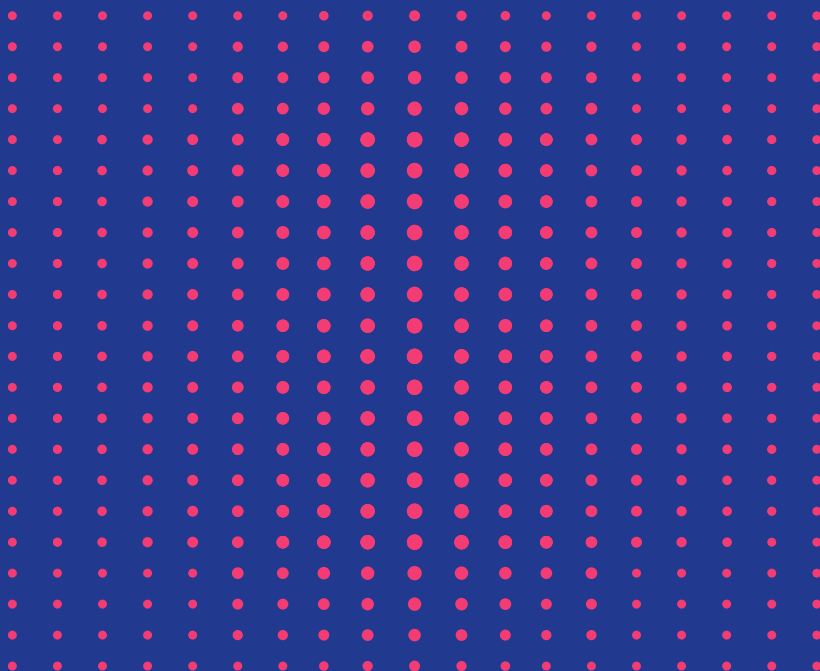

ВАКЦИНУЄМОСЯ ВІД ПОЛІОМІЄЛІТУ:

принципи ефективної
комунікації з батьками

ЧОМУ ВАМ ВАРТО ПРОЧИТАТИ ЦЕЙ ПОСІБНИК

Цей посібник допоможе сімейним лікарям, педіатрам, медсестрам та іншим медпрацівникам ефективніше консультувати батьків та всіх, хто опікується дітьми, щодо щеплення від поліомієліту.

Він містить достовірну інформацію про вакцинацію та відомості з психології та поведінкової науки.

ЗМІСТ

Ключова роль медичних працівників у питаннях вакцинації	4
Чому люди вагаються	6
Як говорити про поліомієліт: чотири принципи комунікації	8
Принцип 1. Підготуйтеся	9
Принцип 2. Слухайте й поважайте занепокоєння людей	10
Визначте ставлення до вакцинації від поліомієліту	12
Стратегії консультування тих, хто вагається	13
Як побудувати комунікацію з тими, хто проти	15
Принцип 3. Заохочуйте до ухвалення рішення за допомогою ефективних повідомлень	17
Принцип 4. Заплануйте разом подальші дії	26
Як говорити з релігійними людьми	28
Чого робити не варто	33
Найголовніше про поліомієліт і вакцинацію від нього	38
Корисні ресурси та посилання	50

КЛЮЧОВА РОЛЬ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПИТАННЯХ ВАКЦИНАЦІЇ

За даними досліджень, **саме рекомендації лікаря часто є вирішальними у намірах людей щодо вакцинації.**

Зокрема, за даними опитування батьків дітей до шести років для Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, що було проведене соціологічною групою «Рейтинг» у листопаді 2021 року, 69% людей отримують інформацію про вакцинацію у сімейного лікаря; 65% вважають, що саме сімейний лікар є джерелом достовірної інформації про щеплення, а 80% радяться щодо здоров'я дитини із лікарем-педіатром.

Водночас медичні працівники стикаються з труднощами у порозумінні з батьками й усіма, хто опікується дітьми, та з обмеженням часу для консультації щодо вакцинації.

Фахівці з питань психології та поведінкової науки припускають, що в людей є нераціональні страхи та упередження, що стосуються вакцинації.

ОСЬ КІЛЬКА ПРИЧИН ТАКИХ СТРАХІВ:

- ~ Люди схильні пов'язувати явища, між якими насправді немає причинно-наслідкових зв'язків. Наприклад, припускають, що існує зв'язок між виникненням захворювання і реакціями після вакцинації. Або якщо «перехворіти», то можна отримати «природний імунітет».

- ~ Батьки, що виступають проти вакцинації, можуть шукати підтвердження своєї думки та інтерпретувати будь-які явища згідно зі своїми уявленнями.
- ~ Щоб не відповідати за можливі наслідки свого рішення, люди обирають безпечніший, на їхню думку, варіант: нічого не робити та уникати вакцинації.
- ~ Деякі батьки й ті, хто опікується дітьми, а також медичні працівники не зазнавали впливу небезпечних інфекційних захворювань, спалахів хвороб, як попередні покоління, а також не стикалися із серйозними наслідками поліомієліту в близькому колі спілкування. Тому вони можуть схилитися до думки, що без щеплення діти і далі не інфікуються або не зазнають наслідків поліомієліту.
- ~ Забагато інформації та деталей про вакцинацію можуть перевантажити увагу та сприйняття людини.

Як же заохочувати людей зробити щеплення від поліомієліту своїм дітям?

ПОВЕДІНКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИДІЛЯЮТЬ ТАКІ КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ У СТВОРЕННІ МОТИВАЦІЇ:

- ~ підвищення довіри до безпечності щеплень;
- ~ реальна оцінка ризику інфекційних хвороб;
- ~ створення атмосфери суспільної підтримки;
- ~ закріплення соціальної норми («так робить більшість»);
- ~ позитивні наміри та безпосередній вплив на дії без істотної зміни думок або переконань (наприклад, нагадування, спрощення процедур та доступу до послуги або формування звички).

Підготуйтеся, слухайте і поважайте занепокоєння людей, заохочуйте до ухвалення рішення за допомогою відповідних до рівня поінформованості чи занепокоєння повідомлень, розробіть план разом із пацієнтом — одне слово, будьте командою!

Чому люди вагаються

Страх мати побічні реакції після вакцинації та недовіра до якості вакцини можуть бути причинами відмови від щеплення.

Медіасередовище та поширювана дезінформація також підвищують рівень недовіри до вакцинації.

Я не впевнена, що моїй дитині потрібне щеплення.

У моєї дитини сильний імунітет, тому їй не треба щеплюватися.

Краще перехворіти природним шляхом і виробити імунітет.

Моя дитина
боїться уколів.

Ніхто не знає, що буде після вакцинації
від поліо. Можливо, наслідки гірші, ніж
саме захворювання!

Я взагалі не знаю людей, які б хворіли на
поліомієліт! Невже це така проблема?

У світі так багато хвороб! Навіщо
стільки уваги приділяють
якомусь поліомієліту?

ЯК ГОВОРИТИ ПРО ПОЛІОМІЄЛІТ

**Чотири принципи
комунікації**

Принцип 1. Підготуйтеся

-

Будьте наготові та залишайтеся на зв'язку з батьками й тими, хто опікується дітьми. Підготуйте брошури чи інший роздатковий матеріал, який можна знайти на сайтах Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Міністерства охорони здоров'я України і Центру громадського здоров'я України.
-

Створіть групу у Facebook/Viber для постійного спілкування на тему вакцинації від поліо та інших рутинних щеплень.
-

Заздалегідь надішліть батькам і тим, хто опікується дітьми, інформацію про доступність вакцини від поліомієліту.
-

Пропонуйте, а не запитуйте.
-

Підготуйте кілька простих фактів про небезпеку хвороби, ефективність вакцини у запобіганні їй тощо.
-

Використовуйте достовірні інформаційні ресурси, наприклад, сайти Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Міністерства охорони здоров'я України і Центру громадського здоров'я України.

У вашій родині є діти до шести років?
Можна вже сьогодні або завтра захистити їх
від невилікового паралічу, спричиненого
поліомієлітом!

Принцип 2. Слухайте й поважайте занепокоєння людей

1

Встановіть зв'язок та будьте відкритими до запитань.

2

Висловлюйте розуміння й запевніть, що здоров'я та інтереси дітей є вашою спільною метою.

3

Розвивайте взаємну довіру за допомогою вербальних та невербальних засобів комунікації.

4

Визнайте занепокоєння людини та покажіть, що ви почули думку та поважаєте її.

5

Забезпечте зворотний зв'язок.

6

Уникайте суджень і оцінок.

7

Зосередьтеся на ситуації конкретних людей (не узагальнюйте!).

8

Проведіть паралелі з прикладами з вашої практики та життя.

КІЛЬКА ПОРАД ЩОДО ФОРМУЛЮВАНЬ:

Ваші запитання абсолютно зрозумілі. Ви шукаєте відповіді — і це цілком природно.

Що саме вас непокоїть? Мені шкода, що склалася така ситуація. (За наявності попередніх труднощів).

Дуже добре, що ви вивчаєте це питання.
Однак в інтернеті можна знайти як достовірну,
так і дуже сумнівну інформацію.

Уникання вакцинації є смертельно небезпечним
і ризикованим. Єдиним і безальтернативним
захистом від поліо є вакцинація.

Як лікар/лікарка я прагну забезпечити ваших
дітей від смертельно небезпечної хвороби.

Цілком імовірно, що ваша дитина може
заразитися поліомієлітом, оскільки зараз
кожна невакцинована або не повністю
вакцинована дитина в небезпеці.

Я можу з упевненістю сказати, що реакції
на вакцини трапляються надзвичайно
рідко, а от поліо може загрожувати дитині
невиліковним паралічем і навіть смертю
протягом кількох годин.

Хороша новина полягає в тому, що, зробивши всі
щеплення від поліомієліту, ви забезпечуєте своїм
дітям абсолютний захист від цієї хвороби.

Визначте ставлення до вакцинації від поліомієліту

ОДНАК ІСНУЮТЬ ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ, ЯКІ Є ЕФЕКТИВНИМИ ДЛЯ ВСІХ ЛЮДЕЙ НЕЗАЛЕЖНО ВІД ЇХНЬОГО СТАВЛЕННЯ ДО ВАКЦИНАЦІЇ. НАМАГАЙТЕСЯ:

- ~ налагодити взаємодію;
- ~ бути відкритими до запитань і занепокоєнь кожної людини;
- ~ заохочувати до дій у правильному напрямку.

Стратегії консультування тих, хто вагається

Рівень нерішучості батьків	Консультаційна стратегія
Батьків або тих, хто опікується дітьми, цікавить додаткова інформація про вакцинацію.	<p>Розкажіть про наявні вакцини та небезпеку для дітей захворіти, якщо вони невакциновані або не повністю вакциновані від поліомієліту.</p> <p>Допоможіть батькам і тим, хто опікується дітьми, підвищити рівень упевненості в безпечності вакцинації.</p> <p>Говоріть упевнено і з турботою.</p>
Батьки або ті, хто опікується дітьми, мають обережний підхід до вакцинації від поліомієліту.	<p>Зверніть увагу на переваги вакцинації. Виявляйте вагання і реагуйте на обґрунтовані сумніви.</p> <p>Пропонуйте факти замість міфів.</p>

Рівень нерішучості батьків	Консультаційна стратегія
<p>Батьки або ті, хто опікується дітьми, стикаються з негативною інформацією у ЗМІ про «наслідки» вакцинації.</p>	<p>Поясніть, що «після» не означає «внаслідок». Розкажіть, що такі повідомлення у ЗМІ є недостовірними і не підтверджуються експертами, які спираються на принципи доказової медицини.</p> <p>Наголосіть, що вакцинація захищає від невилікового паралічу і навіть смерті, спричинених поліомієлітом.</p> <p>Підкресліть, що ліків від цієї хвороби не існує, а єдиний захист — щеплення.</p> <p>Демонструйте впевненість у безпечності вакцин.</p> <p>Приділіть увагу соціальним нормам, наприклад: «Уже мільйони дітей упродовж понад 50 років вакцинувалися від поліомієліту в усьому світі».</p>

Як побудувати комунікацію з тими, хто проти

Хоч ви й маєте справу з противниками вакцинації (і часто йдеться про щеплення не лише від поліомієліту, а й від інших інфекційних хвороб), передусім намагайтеся сформувати зацікавленість і довірливі взаємини між вами.

Налаштованість пацієнтів	Консультаційна стратегія
<p>Батьки або ті, хто опікується дітьми, відмовляються обговорювати можливість щеплення («не хочемо нічого чути»).</p>	<p>Уникайте конфронтації, говоріть стисло і по суті. Запитайте дозволу перед тим, як викласти факти.</p> <p>Будьте наполегливими у своїх рекомендаціях. Не засуджуйте, розповідаючи про ризики відмови від щеплення. Будьте відкритими до подальших обговорень.</p>
<p>Батьки або ті, хто опікується дітьми, відмовляються від щеплень, але хочуть поділитися своїми запереченнями.</p>	<p>Не дискутуйте, не ігноруйте, не заперечуйте й не висміюйте — ОБГОВОРІТЬ заперечення. Не відмовляйтеся від спроб переконати: кожна наступна зустріч — це можливість поговорити про щеплення.</p>

Налаштованість пацієнтів	Консультаційна стратегія
<p>Батьки або ті, хто опікується дітьми, проти вакцинації, але готові вислухати аргументи інших.</p>	<p>Запропонуйте прочитати додаткову перевірену інформацію.</p> <p>Проведіть поглиблений аналіз ризиків, розвінчайте міфи, розпочніть із обговорення можливості вакцинації.</p>
<p>Батьки або ті, хто опікується дітьми, намагаються переконати медичного працівника розглянути власні аргументи проти вакцинації.</p>	<p>Можна спробувати побудувати розмову в такий спосіб, що вони самі формулюватимуть тези про важливість та аргументи на користь щеплення: «Що допоможе вам впевнитись у безпечності вакцинації?»; «Які переваги ви бачите у захисті від інфекційних хвороб?»</p> <p>Можна запропонувати продовжити розмову наступного разу, а також звернути увагу на додаткову інформацію з достовірних джерел.</p> <p>Не висміюйте позицію людей та не знецінюйте їхнє занепокоєння.</p>

Принцип 3. Заохочуйте до ухвалення рішення за допомогою ефективних повідомлень

Повідомлення	Обґрунтування з точки зору поведінкової науки
<p>Я роблю щеплення від поліомієліту не лише вашій дитині, а й зробив/зробила своїм дітям і багатьом іншим, адже я знаю, що вакцинація – єдиний захист від цієї смертельно небезпечної хвороби.</p> <p>Я чимало часу присвячую дослідженню цього питання і як лікар/лікарка наполегливо рекомендую вам зробити щеплення від поліомієліту.</p>	<p>«Авторитет»</p> <p>Поради від медпрацівників мають вагомий вплив на ухвалення рішень людьми.</p> <p>Дослідження показують, що рекомендації саме медичного працівника щодо користі вакцинації відіграють роль у рішеннях батьків або тих, хто опікується дітьми.</p>

Повідомлення	Обґрунтування з точки зору поведінкової науки
<p>Зробити щеплення легко. Смертельно небезпечно для дитини захворіти на поліомієліт, адже ліків від цієї хвороби не існує.</p> <p>Подумайте, як шкодуватимете, якщо захворіє ваша дитина, адже ви знали, що могли цього уникнути.</p> <p>Відмова від щеплення особливо небезпечна тому, що поліо загрожує всім невакцинованим або не повністю вакцинованим дітям та дорослим невиліковним паралічем (зазвичай ніг) і навіть смертю протягом кількох годин.</p>	<p>«Стимул»</p> <p>Повідомлення, які викликають відчуття «втрачених можливостей», підштовхують людей до дій, щоб забезпечити своїх дітей від ризику захворіти.</p> <p>Посилайтеся на безпеку і добробут конкретної людини, а не на широкий суспільний контекст.</p>

Повідомлення	Обґрунтування з точки зору поведінкової науки
<p>За останній місяць у нашому місті/районі було вакциновано понад ХХ дітей. Інші батьки та всі, хто опікується дітьми, захищають їх від поліомієліту.</p> <p>Поміркуймо разом: чому ані наші батьки, ані ми самі ніколи не замислювалися про поліомієліт? Тому що вакцинація від поліо вже понад 50 років захищає дітей в усьому світі.</p> <p>Саме тому ми ніколи не стикалися з цією хворобою або її наслідками.</p> <p>Тож так само, як нас захистили від поліо наші батьки, потрібно захистити вже наших дітей від цієї смертельно небезпечної хвороби.</p>	<p>«Норма»</p> <p>Рівень нерішучості батьків можна знизити, показавши, що вакцинація є соціальною нормою або правилом для більшості.</p> <p>Дослідження демонструють, що люди схильні змінювати власну поведінку відповідно до соціальних норм, які побутують у суспільстві.</p>

Повідомлення	Обґрунтування з точки зору поведінкової науки
<p>Зробімо сьогодні вашій дитині щеплення від поліомієліту! Це просто: вакцинація триватиме лише кілька хвилин. Не потрібно жодних аналізів. Вакцина безкоштовна й безпечна.</p> <p>До речі, покоління ваших батьків, моє і ваше були вакциновані від поліомієліту, саме тому ми ніколи й не стикалися з цією хворобою або її наслідками.</p> <p>Це стандартні процедури, які захищають наші життя від смертельно небезпечної хвороби.</p>	<p>«Стандарт»</p> <p>Дієвою тактикою для підвищення рівня вакцинації є опція щеплення «за замовчуванням» та максимальне полегшення вибору на користь вакцинації.</p>

Повідомлення	Обґрунтування з точки зору поведінкової науки
<p>Уже саме оформлення приміщення, де роблять щеплення, може допомагати вам у консультуванні.</p> <p>Наприклад, наліпки та плакати, на яких зображені здорові усміхнені діти, чи матеріали, що нагадують про схему вакцинації від поліомієліту.</p>	<p>«Новизна»</p> <p>Усе нове та яскраве привертає увагу. Намагайтеся оздобити приміщення матеріалами про вакцинацію.</p>

Повідомлення	Обґрунтування з точки зору поведінкової науки
<p>Чи прихильно ви ставитеся до вакцинації від небезпечних інфекційних хвороб?</p> <p>Чи ми можемо повернутися до питання вакцинації ще раз?</p> <p>Давайте домовимося, що ви ознайомитеся з додатковою інформацією, яку я рекомендую, та підготуєте запитання.</p>	<p>«Підготовка до ухвалення рішення»</p> <p>Дуже ефективно буде поцікавитися намірами людини. Якщо батьки й ті, хто опікується дітьми, обіцяють подумати чи висловлюють підтримку з питання, імовірність, що вони зроблять щеплення своїм дітям, зростає. Адже люди намагаються обрати найлегший спосіб ухвалення рішень і часто діють за прикладом інших людей чи згідно з ухваленими раніше рішеннями.</p>

Повідомлення	Обґрунтування з точки зору поведінкової науки
<p>Як батько/мати/дідусь/бабуся я бажаю найкращого своїй родині.</p> <p>Як лікар/лікарка я знаю, що єдиним і безальтернативним захистом від поліомієліту є вакцинація від нього.</p> <p>Я захистив/-ла свою сім'ю та своїх близьких від цієї хвороби. Саме тому я раджу зробити щеплення. І я тут, щоб допомогти вам у цьому.</p>	<p>«Емоції»</p> <p>Люди не завжди діють розсудливо. Почасти вони схильні довіряти інстинктам та емоціям.</p> <p>Тож намагайтеся впливати і на емоції, розповідаючи історії, які викликають почуття.</p>

Повідомлення	Обґрунтування з точки зору поведінкової науки
<p>Заплануймо наступний візит.</p> <p>Чи могли б ви підтвердити дату наступного візиту?</p> <p>Чи могли б ви внести цю дату до свого календаря в будь-якому зручному для вас форматі?</p>	<p>«Зобов'язання»</p> <p>Взяті на себе зобов'язання допомагають подолати забудькуватість та сформувати почуття відповідальності.</p> <p>Плани з реалізації зобов'язань — ефективні інструменти для консультування і скеровування.</p>

Повідомлення	Обґрунтування з точки зору поведінкової науки
<p>Якщо вважаєте доречним, то запропонуйте сфотографуватися з батьками або тими, хто супроводжує дитину на вакцинацію, і викласти фото в соцмережах.</p> <p>Окрім того, попросить людину розповісти про вакцинацію від поліомієліту близьким, друзям і сусідам.</p>	<p>«Селфі»</p> <p>Селфі або будь-який інший вид визнання можуть служити певною винагородою для батьків і тих, хто опікується дітьми, а також популяризувати вакцинацію.</p> <p>Так само медичні працівники можуть просувати вакцинацію від поліомієліту, щоб підвищити її рівень.</p>

Принцип 4. Заплануйте разом подальші дії

Запропонуйте батькам або тим, хто опікується дітьми, скласти план наступних дій: відразу заплануйте введення наступних доз вакцини і зазначте це у своєму календарі.

Попросіть батьків або тих, хто опікується дітьми, зафіксувати дату введення наступної дози від поліомієліту в будь-який зручний спосіб.

Перевірте, чи отримала дитина чи діти людей, які завітали до вас на прийом, вакцини від інших небезпечних хвороб за Національним календарем профілактичних щеплень.

Заплануйте наступні візити для обговорення або рутинної вакцинації.

Використовуйте нагадування (телефон, смс, соціальні мережі, листи або месенджери).

КІЛЬКА ПОРАД ЩОДО ФОРМУЛЮВАНЬ:

Чи у вас є інші запитання або якісь занепокоєння?

Давайте заплануємо дату вашого наступного візиту? Я зателефоную вам завтра/наступного тижня, щоб перевірити це та нагадати про наступне заплановане щеплення.

Дозвольте запропонувати вам надійне джерело інформації про вакцинацію.

Будь ласка, пишіть/телефонуйте, якщо у вас виникнуть будь-які запитання.

Пропоную обговорити це ще раз під час наступного візиту.

Кілька порад щодо того, як говорити з релігійними людьми

На прийом до лікарів та медсестер приходять також і релігійні люди. Вони можуть сумніватися або відмовлятися від щеплень, спираючись на хибні уявлення про позицію церкви чи релігійної організації в медичних питаннях, зокрема щодо вакцинації.

Ми підготували для вас кілька прикладів аргументації для того, щоб почати розмову про щеплення від поліомієліту та від інших небезпечних інфекційних хвороб із релігійними людьми.

Ми не вакцинуємося, бо чому бути, тому бути, на все воля Божа.

Справді, все в руках Бога. Саме тому розвиток технологій, спрямованих на благо людини, є проявом унікальності людського розуму та величі нашого Творця. Медична наука служить людям у справі захисту їхнього життя і здоров'я.

Отже, волею Божею є й те, що науковці винайшли захист від смертельно небезпечних хвороб, зокрема для дітей від поліомієліту — вакцину. Відтак, якщо ми не користуємося цим захистом, ми порушуємо волю Божу.

Адже, як ми знаємо, нам заповідано, щоб ми берегли дароване нам і нашим дітям життя.

Сила молитви сильніша за будь-які ліки чи вакцину. Потрібно добре молитися, щоб захистити наших дітей від усіх хвороб!

Через низьку обізнаність в основах віри деякі люди помилково протиставляють молитву лікам та вакцинам, замість того щоб поєднувати їх як прояв повноти людського життя: віри й розуму. Сила молитви у поєднанні з новітніми науковими досягненнями в медицині і справді можуть творити невідомі досі чуда в нашому житті.

Мільйони християн уже захистили своїх дітей від поліомієліту. І моляться, щоб ви та члени вашої родини були здоровими.

Більшість священиків та релігійних діячів в Україні вакцинують своїх дітей і закликають вірян робити те саме. Отже, сила молитви дає надію на майбутнє: подолання поліо в усьому світі.

Бог дав життя.
І Бог його може забрати.

Це справді так. До того ж у Писанні сказано, що кожна людина має свободу вибору, щоб прожити це життя з великою гідністю, повною мірою. Ми вільні в тому, щоб розпоряджатися своїм життям відповідно до заповідей.

А, як відомо, дбати про те, щоб наше власне життя і життя наших дітей було якомога благополучнішим, здоровішим і убезпеченим від смертельно небезпечних хвороб — наш прямий обов'язок як віруючих.

Адже свідоме позбавлення себе або своїх дітей захисту життя і наражання на небезпеку померти — гріх.

Хвороби насилаються нам як кара за гріхи, треба терпіти.

Господь не створив людину для того, щоб вона терпіла й мучилася у своєму житті. Це радше є проявом людської волі, позначеною первородним гріхом, щоб хотіти якнайкраще, але помилятися через нездатність бачити речі в дальшій перспективі й з різних точок зору.

І хоч у світі досі, на жаль, є хвороби, які загрожують життю дітей, завдяки вірі та розвитку технологій нам також доступний і захист від багатьох смертельно небезпечних інфекційних захворювань, зокрема вакцини від поліомієліту.

Вакцинація — це простий і найбільш дієвий спосіб турботи. одне про одного, особливо про найбільш уразливих — дітей.

До того ж відмова від вакцинації виявляє байдужість до ближнього. **А все, що суперечить заповіді любові до ближнього, не може бути волею Бога.**

Віра повинна долати всі земні хвороби,
тому дотримуватися рекомендацій
лікарів — це вияв недовіри до Бога.

Цілком нормально для людини, яка вірить у Божу охорону та допомогу, не лише довірятися Господу, а й докладати власних зусиль для збереження здоров'я.

Господь завжди і всюди готовий співдіяти з нами для нашого добра, але це не означає, що Бог буде все робити замість нас і що наше життя буде суцільним плетивом чудес.

Слід пам'ятати, що Господь дав людині волю і розум, щоб вона самостійно ухвалювала рішення, тобто виявляла турботу про своє здоров'я та здоров'я своїх близьких.

Згадаймо ознаменованій чудесами вихід ізраїльтян із Єгипту. Пряма Господня охорона, хліб та пожива. І одночасно Він наказує суворо дотримуватися правил гігієни та карантину (так, карантин — це не винахід XXI століття).

Фізичне здоров'я людей залежало не лише від Божої охорони, а й від дотримання елементарних правил гігієни. Тому неправильно, а іноді й злочинно відкидати людські правила, які покликані захистити нас від тієї чи іншої небезпеки.

Наш духовний лідер не радить
нам вакцинуватися.

Історія знає чимало прикладів, коли нерозумність або самовпевненість служителів та пророків призводила до людських трагедій і жертв. Коли люди необдуманно вірили самовпевненим обіцянкам духовних лідерів.

Віра, відірвана від реальності, яка заперечує об'єктивні речі та нехтує законами природи та суспільства, часто призводить до фанатизму. А це вже не Божий шлях.

Саме тому вакцинація як турбота про особисте здоров'я співзвучна із біблійними настановами піклуватися про здоров'я свого тіла, яке є храмом наших душ.

Чого робити не варто

1

НЕ ПЕРЕКОНУЙТЕ ЛЮДИНУ В ПОМИЛКОВОСТІ ЇЇ ПОГЛЯДІВ

Чому

Варто заохочувати переглянути позицію, але робити це потрібно не з метою нападу чи суперечки, а для підтримки.

Намагаючись розвіяти глибоко вкорінені антивакцинальні міфи, ви лише зміцнюєте хибні уявлення.

Як варто робити

Не зосереджуйтеся на доведенні помилковості позиції співрозмовника або співрозмовниці та на запереченні хибних уявлень.

Натомість визнайте занепокоєння та спробуйте відкрити нові обставини (цікаві факти, ситуація саме цієї родини), тим самим зберігаючи його/її гідність.

2

НЕ ЗАЛЯКУЙТЕ І НЕ НАГОЛОШУЙТЕ НА РИЗИКАХ

Чому

Часом взаємодію ускладнює почуття страху, негативні емоції. Так, спонукати до вакцинації можна і методом залякування, але це не завжди доречно.

Обурення та опір вашого співрозмовника або співрозмовниці можуть нівелювати ефективність такого впливу.

Як варто робити

Наголошуйте на безпечності вакцини та на високому ризику захворіти зараз, якщо не отримати щеплення.

А також на тому, що вакцина є найефективнішим захистом від поліомієліту.

НЕ ІГНОРУЙТЕ ВЕРБАЛЬНІ АБО НЕВЕРБАЛЬНІ ЗНАКИ

Чому

Людина ухвалює більш позитивні рішення, коли має добрий настрій. До того ж усі люди сприймають вербальні та невербальні знаки та вже за кілька секунд підсвідомо формують своє ставлення. Тож потрібно уникати імпульсивності та роздратування.

Пам'ятайте: в суперечці завжди хтось програє.

Подбайте і про тональність голосу: не повчайте і не будьте занадто поблажливими.

Як варто робити

Використовуйте розслаблену мову тіла.

Висловлюйте турботу й занепокоєння.

Встановіть візуальний контакт. Визначте готовність людини до ухвалення рішення чи запропонуйте повернутися до

розмови іншим разом. Визнавайте/слухайте/співпереживайте. Використовуйте схожі приклади з особистого досвіду, аналогії, доступні пояснення. Уникайте спеціальної лексики і термінів.

4

НЕ ПОЧИНАЙТЕ З ЧОГОСЬ ЗАГАЛЬНОГО, НАПРИКЛАД, З ТОГО, ЩО ПРИЩЕПИТИСЯ ВІД ПОЛІОМІЄЛІТУ ВАЖЛИВО, БО ЦЕ ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Чому

Дослідження показують, що більш переконливим є поєднання інформації про колективний імунітет і про переваги вакцинації конкретно для цієї людини.

Як варто робити

Краще наголосити на очевидній користі вакцинації для конкретної дитини та її конкретних обставин. Звертайтеся на ім'я до людей у вас на прийомі, покажіть свою турботу саме про їхню родину.

5

НЕ РОЗПОЧИНАЙТЕ ІЗ ЗАПЕВНЕННЯ, ЩО ВАКЦИНИ БЕЗПЕЧНІ НА 100%, А ПОБІЧНІ ЕФЕКТИ ВІДСУТНІ

Чому

Батьки й ті, хто опікується дітьми, можуть ставитися з підозрою до активного пропагування імунізації.

Як варто робити

Використовуйте факти.

Підкресліть, що ви цікавилися темою особисто, надайте інформацію про переваги, а також і про можливі реакції на щеплення, підкреслюючи, що ризики відсутності щеплень від поліомієліту набагато більші, ніж побічні реакції на щеплення.

НЕ ПОВТОРЮЙТЕ МІФІВ

Чому

Люди часто запам'ятовують недостовірну інформацію, тому варто не розвінчувати міфи, а створювати іншу історію.

Як варто робити

Використовуйте легкі й привабливі аргументи на заміну міфам за таким планом:

1. Запевніть, що висловлена концепція є звичайним міфом.
2. Поясніть, чому цей міф є хибним уявленням.
3. Наведіть новий правильний факт.

Заздалегідь підготуйте кілька вагомих аргументів та цікавих фактів.

7

НЕ НАГОЛОШУЙТЕ НА ТОМУ, ЩО ІНШІ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВІД ВАКЦИНАЦІЇ

Чому

Приклад того, як неправильно роблять інші, може негативно вплинути на наміри («якщо інші не роблять щеплення, чому ми повинні?»).

Дослідження демонструють, що люди схильні «робити як усі», тобто дотримуватися соціальних норм.

Як варто робити

Інформація про те, що більшість роблять щеплення, — один із найдієвіших способів переконання.

НАЙГОЛОВНІШЕ ПРО ПОЛІОМІЄЛІТ І ВАКЦИНАЦІЮ ВІД НЬОГО

**Що потрібно
пояснювати людям**

Поліомієліт повернувся в Україну

Ліків від цієї хвороби не існує, єдиний захист – щеплення.

Так, лише 80% дітей віком до одного року отримали три дози обов'язкової вакцини проти поліомієліту (за даними МОЗ України станом на 1.01.2022).

Це означає, що в Україні критично низький рівень охоплення дітей щепленнями від поліомієліту. Кожна невакцинована або не повністю вакцинована дитина зараз у небезпеці.

Новий спалах поліомієліту

Це підтвердили МОЗ України та міжнародні партнери (Всесвітня організація охорони здоров'я, Центри з контролю та профілактики захворювань США) – світові авторитети з нагляду за поліомієлітом – за результатами лабораторних досліджень, проведених в Україні.

Чим загрожує цей спалах поліо?

Допоки хоч одна дитина залишається інфікованою, всі невакциновані діти наражаються на небезпеку зараження поліомієлітом.

Нездатність викоринити поліомієліт там, де його було виявлено, може призвести до 200 000 нових випадків щороку протягом 10 років у всьому світі.

Що таке поліомієліт?

Поліомієліт (поліо) – надзвичайно заразне інфекційне захворювання, яке спричиняють поліовіруси, що потрапляють до організму зазвичай через немиті руки та іноді із брудною водою. Поліовірус поширюється непомітно і швидко через відсутність будь-яких симптомів у більшості інфікованих.

Хто має ризик захворіти на поліо?

Поліо вражає переважно дітей до шести років. В окремих випадках заразитися також можуть невакциновані дорослі.

Якими можуть бути наслідки хвороби?

Поліомієліт може загрожувати величезній кількості невакцинованих або не повністю вакцинованих дітей **невиліковним паралічем і навіть смертю протягом кількох годин.**

Серед тих, кого паралізувало внаслідок поліомієліту, 5–10% помирають через те, що **параліч уразив саме дихальні м'язи.**

СИМПТОМИ ПОЛІОМІЄЛІТУ

Рухові розлади:

Сильний біль в уражених м'язах і рухові розлади аж до повного паралічу, який може розвинутися за кілька годин.

Невиліковний параліч – найважчий симптом, спричинений поліомієлітом, оскільки він може призвести до постійної інвалідності та смерті.

Серед тих, кого паралізувало внаслідок поліомієліту, 5–10% помирають через те, що параліч уразив саме дихальні м'язи.

Грипоподібні симптоми:

Лихоманка, головний біль, біль у животі й горлі, нудота і блювання.

Протягом кількох днів може проявлятися один чи кілька з перерахованих симптомів.

За такої форми хвороби, яка виникає у 25% випадків, вірус поширюється найактивніше, залишаючись непомітним через схожість симптомів із симптомами грипу.

Жодних симптомів

Без будь-яких проявів хвороба протікає у понад 70% випадків.

У такому разі вірус створює особливу небезпеку для тих, хто оточує його носія, оскільки присутність і швидке поширення смертельно небезпечної інфекції лишаються непоміченими.

Після одужання може розвинутися **постполіомієлітний синдром**: діти, які, здається, повністю вилікувалися, можуть відчувати нові м'язові болі, слабкість або параліч у дорослому віці через десятки років після первинного захворювання.

Як захистити дитину?

Єдиним і безальтернативним захистом від хвороби є вакцинація.

Які вакцини застосовують від поліомієліту?

У боротьбі з поліомієлітом використовують два види вакцин: інактивовану поліомієлітну вакцину (ІПВ) та оральну поліомієлітну вакцину (ОПВ).

Де можна зробити щеплення?

В Україні вакцинація від поліомієліту входить до переліку обов'язкових гарантованих державою щеплень. Їх можна зробити у державних медичних закладах безоплатно.

Коли і як вакцинують дітей від поліомієліту?

Відповідно до Національного календаря профілактичних щеплень дитина має отримати шість доз вакцини від поліомієліту.

- ~ у 2 та 4 місяці від народження — інактивованою поліомієлітною вакциною (ІПВ);
- ~ у 6 та 18 місяців, а також у 6 та 14 років — оральною поліомієлітною вакциною (ОПВ).

Доза	Вік
1 доза	2 місяці
2 доза	4 місяці
3 доза	6 місяців
4 доза	18 місяців
5 доза	6 років
6 доза	14 років

Чи існують протипоказання до вакцинації від поліомієліту?

Протипоказання до цього щеплення є **надзвичайно рідкісними**. Їх можуть визначити тільки лікарі.

Лікар/лікарка може відтермінувати щеплення у разі:

1

гострого захворювання, що супроводжується температурою, вищою за 38 °С;

2

станів організму, коли після введення вакцини імунітет може не сформуватися (наприклад, хіміотерапія в онкологічних хворих, вживання великих доз стероїдних гормонів або ліків, що пригнічують імунітет);

3

серйозної алергічної реакції (анафілактичного шоку) на попередню дозу вакцини чи коли відомо про алергічну реакцію на один із її компонентів.

У цьому випадку лікар/лікарка ухвалює рішення про те, щоб не робити щеплення зовсім або робити в лікарні під наглядом, або розглядатиме можливість знайти іншу вакцину, яка не містить цього компонента.

Щодо щеплення пацієнтів із серйозними формами імунодефіциту рішення має ухвалювати лікар/лікарка, оцінюючи співвідношення ризиків та переваг вакцинації.

Зверніть увагу, що, згідно з рекомендаціями ВООЗ і міжнародними практиками, нежить, «червоне горло», температура до 38 °С не є протипоказаннями для вакцинації.

Чи можна вакцинувати дітей із хронічними хворобами?

Діти з хронічними захворюваннями більш уразливі до інфекцій, перебіг хвороби в них зазвичай важчий, а ускладнення серйозніші. Тому вакцинувати таких дітей потрібно в першу чергу.

Щоб захистити дітей із хронічними захворюваннями, їм потрібно робити й додаткові щеплення – ті, що не входять до переліку гарантованих.

Як підготуватися до вакцинації?

Перед щепленням **не варто змінювати звичний спосіб життя**, дотримуватися дієти, проходити обстеження, приймати ліки, наприклад, жарознижувальні чи протиалергічні препарати.

Також **не потрібно** робити аналіз крові, сечі, «імунограму». Ані в наказах МОЗ України, ані в міжнародних рекомендаціях не зазначено **жодних додаткових обстежень**.

Чи можна робити щеплення дитині на грудному вигодовуванні?

Так.

Грудне вигодовування є надзвичайно важливим та корисним для здоров'я маляти, але материнське молоко не захищає дитину від поліомієліту.

Як Україна реагує на спалах поліо?

Згідно з планом реагування на спалах поліомієліту в Україні (відповідно до наказу № 2922 МОЗ України від 30.12.2021), ліквідація спалаху відбувається у два етапи.

Етап 1. Кампанія вакцинації ІПВ дітей віком від шести місяців до шести років, які не отримали необхідної кількості доз відповідно до Національного календаря профілактичних щеплень.

Цей етап починається 1 лютого і триватиме три тижні. Це необхідно для захисту невакцинованих дітей від інфікування.

Етап 2. Під час нього щепитимуть вакциною ОПВ усіх дітей віком до шести років, навіть якщо вони мають усі необхідні щеплення відповідно до Національного календаря профілактичних щеплень.

Це необхідно для захисту дітей від інфікування та зупинення циркуляції вірусу. **Дати проведення будуть оголошені заздалегідь.**

Чим відрізняється рутинна вакцинація від кампаній вакцинації у відповідь на спалах?

Рутинна імунізація – це програма, яку держава проводить для всього населення, зокрема для всіх дітей, щоб забезпечити захист від смерті, інвалідності та захворювань. В Україні діти отримують безкоштовні щеплення від 10 захворювань. Рутинна вакцинація від поліо є одним зі складників цієї програми.

Кампанії вакцинації у відповідь на спалах передбачають

введення додаткових доз вакцини великій кількості дітей протягом короткого періоду. Вони організуються, якщо є ризик поширення вірусу та у відповідь на спалах.

Метою таких заходів зазвичай є не лише захист кожної дитини, а й створення колективного імунітету, що зупинить циркуляцію вірусу.

Чому так важливо, щоб усі діти отримали вакцину?

Якщо достатня кількість людей у країні є вакцинованими, поширення вірусу припиниться. І навпаки, якщо у країні діти залишаються невакцинованими, це може призвести до поширення вірусу та нових випадків захворювання.

Де отримати детальнішу офіційну інформацію про спалах?

Достовірну інформацію про поліомієліт можна отримати на:

– офіційних каналах Міністерства охорони здоров'я
moz.gov.ua, bit.ly/3w65a0a

– сайті Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні
unicef.org/ukraine.

Роздрукуйте чи надішліть батькам або тим, хто опікується дітьми, шаблон з наступної сторінки →

Позначте в календарі дату введення наступної дози вакцини від поліомієліту та (за потреби) вакцинації проти інших інфекцій

2022**Березень**

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
	01	02	03	04	05	06
07	08	09	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Квітень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				01	02	03
04	05	06	07	08	09	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Травень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						01
02	03	04	05	06	07	08
09	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Червень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
		01	02	03	04	05
06	07	08	09	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Липень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				01	02	03
04	05	06	07	08	09	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Серпень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
01	02	03	04	05	06	07
08	09	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Про що запитати в мого лікаря/лікарки перед вакцинацією?

Будь ласка, не соромтеся ставити запитання або ділитися зі мною своїми тривогами. Я підготував/-ла перелік питань, з яких можна розпочати розмову.

1. Як саме працюють вакцини?
2. Чи потрібно якимось готуватися до щеплення?
3. Яким захворюванням запобігають вакцини?
4. Чому важливо зробити всі щеплення від поліомієліту?
5. Якщо моя дитина пропустила щеплення за календарем, якими мають бути мої дії?
6. Які реакції можуть бути на вакцини? Що робити, якщо вони проявилися у моєї дитини?

КОРИСНІ РЕСУРСИ ТА ПОСИЛАННЯ

Де шукати достовірну
інформацію

Корисні ресурси

Дезінформація любить вакуум.

Переконайтеся, що люди, які шукають інформацію, мають змогу знайти достовірні, точні та актуальні факти про вакцинацію.

**ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я (ВООЗ):**

[who.int/topics/vaccines/en](https://www.who.int/topics/vaccines/en)

VIBER-КАНАЛ МОЗ УКРАЇНИ:

bit.ly/3w65aOa

ДИТЯЧИЙ ФОНД ООН (ЮНІСЕФ) В УКРАЇНІ:

[unicef.org/ukraine](https://www.unicef.org/ukraine)

**КАНАЛ КАТЕРИНИ БУЛАВІНОВОЇ,
МЕДИЧНОГО ЕКСПЕРТА ЮНІСЕФ:**

<https://www.youtube.com/c/DoctorBulavinovaa>

ПОЛІОМІЄЛІТ В УКРАЇНІ: ЯК ЗАХИСТИТИ ДІТЕЙ

Федір Лапій, голова Національної технічної групи експертів з питань імунoproфілактики, в онлайн-вебінарі з медичним експертом ЮНІСЕФ Катериною Булавіною:

<https://youtu.be/qT2-QUQLXZE>

Використана література

PROTECTING YOUNG CHILDREN FROM VACCINE PREVENTABLE DISEASES. Module 22, United Nations Children's Fund, UNICEF.

Над виданням працювали:

Катерина Булавінова, медичний експерт ЮНІСЕФ в Україні;

Яна Дзюбенко, копірайтерка, креативна консультантка ЮНІСЕФ в Україні;

Павло Худ, заступник декана факультету суспільних наук Українського Католицького Університету;

Анна Суходольська, керівниця з комунікацій поведінкових та соціальних змін ЮНІСЕФ в Україні;

Людмила Паламар, керівниця проєктів з поведінкових комунікацій ЮНІСЕФ в Україні;

Світлана Кісільова, консультантка з комунікацій ЮНІСЕФ в Україні;

Олександра Корчевська-Цехош, дизайнерка;

Олена Руда, редакторка.

поліліміт

Захисти. Зупини.

